

Nr 22.

Ankom till riksdagens kansli den 18 mars 1926 kl. 12 m.

Utlåtande i anledning av väckt motion med förslag till lag angående fartygs bemanning m. m.

I en inom andra kammaren väckt, till lagutskott hänvisad motion, nr 286, vilken behandlats av första lagutskottet, har herr *Lövgren* i Nyborg m. fl. hemställt, att riksdagen måtte för sin del antaga ett vid motionen fogat förslag till lag angående fartygs bemanning ävensom, därest detta bifölles, ett likaledes vid motionen fogat förslag till lag angående läkarintyg för sjöfolk.¹

Beträffande den motivering, som anförts för dessa förslag, får utskottet hänvisa till motionen.

Den i föreliggande motion omhandlade frågan var föremål för prövning vid 1924 års riksdag i anledning av två inom riksdagen väckta motioner, nr 43 i första kammaren av herr *Lindley* m. fl. och nr 71 i andra kammaren av herr *Lövgren* m. fl. I motionerna, vilka voro lika lydande, hemställdes, att riksdagen måtte för sin del antaga ett vid motionerna fogat förslag till lag angående fartygs bemanning ävensom, därest detta bifölles, ett likaledes vid motionerna fogat förslag till lag angående läkarintyg för sjöfolk. Dessa förslag voro byggda på de så kallade skeppstjänstkommitterades år 1920 avlämnade förslag till förordningar angående fartygs bemanning och angående läkarintyg för sjöfolk, vilka förslag enligt Kungl. Maj:ts beslut den 26 oktober 1923 icke föranlett någon Kungl. Maj:ts vidare åtgärd. De av skeppstjänstkommitterade utarbetade förslagen voro avsedda att utfärdas i administrativ ordning, varemot enligt motionärernas förslag bestämmelserna skulle erhålla civillags natur.

Första lagutskottet lämnade i sitt över motionerna avgivna utlåtande (nr 26) en översikt av den svenska rättens huvudsakliga bestämmelser om fartygs bemanning och den utländska rättens ståndpunkt i ämnet, varjämte utskottet redogjorde för tidigare behandling av frågan om införande av s. k. bemanningsskala m. m. För egen del anförde utskottet följande:

»Den stora betydelse, en tillfredsställande reglering av fartygens bemanningsförhållanden äger för sjöfartssäkerheten, torde vara allmänt erkänd och har vid upprepade tillfällen med styrka framhållits under de senaste decenniernas lagstiftningsarbete. Enighet har sålunda rått i fråga om nödvändigheten att

¹ Exemplar av motionen finnas att tillgå hos kamrarnas vaktmästare.

söka skapa garantier för att fartygen erhålla en i såväl kvantitativt som kvalitativt avseende betryggande bemanning. Med skäl kan emellertid ifrågasättas, huruvida de bestämmelser, den gällande rätten härutinnan uppställer, äro tillfyllest.

Såsom en allvarlig brist framstår det framför allt, att tillfredsställande garantier saknas för att fartygen förses med besättningar, som beträffande utbildning och erfarenhet fylla nödiga kvalifikationer. Det torde ock vara obestriddigt, att de faktiska bemanningsförhållandena i detta avseende giva rum för anmärkningar, och anledning saknas icke att befara, att under depressionstider en viss benägenhet skall göra sig gällande att ersätta mera kvalificerade sjömän med billigare arbetskraft.

I fråga om bemanningens storlek torde förhållandena ställa sig något gynnsammare, då de bestämmelser, som meddelats rörande vaktindelning och beträffande arbetstidens begränsning, äro ägnade att på indirekt väg inverka reglerande på besättningsmännens antal. Även här synas emellertid närmare bestämmelser, som direkt äro inriktade på att förebygga underbemanning, hava en uppgift att fylla.

Beträffande det lämpligaste sättet att avhjälpa de brister, som vidlada den svenska bemanningslagstiftningen, har utskottet funnit övervägande skäl tala för den av motionärerna i anslutning till skeppstjänstkommitterade föreslagna utvägen att söka genom särskilda bestämmelser direkt fastställa vad som i ena eller andra fallet skall erfordras i bemanningshänseende. Att genom en dylik bemanningsskala de bästa möjliga garantier för en betryggande bemanning stå att vinna, synes utskottet uppenbart. Mot en dylik anordning har emellertid anmärkts, att en bemanningsskala vore ägnad att försvåra vederbörligt hänsynstagande till teknikens utveckling och införandet av sådana förbättrade arbetsanordningar, som skulle göra en reduktion av den i bemanningsskalan föreskrivna besättningsstyrkan motiverad och lämplig. Vidare hava farhagor uttalats för att rederinäringen skulle bli oskäligt betungad och att dess ställning i den internationella konkurrensen skulle försämrast. De anförda synpunkterna kräva utan tvekel allvarligt beaktande. Om man vid bemanningsskalans anordnande framgår med nödig varsamhet, synas emellertid svårigheterna kunna övervinnas.

Av synnerlig vikt är det härvid, att bemanningsskalan erhåller en smidig form, varigenom den utan större tidsutdräkt och omgång kan anpassas efter de växlande förhållandena. Ur denna synpunkt är enligt utskottets uppfattning en bemanningsskala, som utfärdats i administrativ ordning, att föredraga framför en genom civillag fastställd bemanningsskala. Innan en bemanningsförordning första gången utfärdas, torde emellertid lämpligen riksdagen böra beredas tillfälle att yttra sig över förordningens bestämmelser. Fastställes bemanningsskalan i administrativ ordning och förses den därjämte med lämpliga dispensbestämmelser, torde faran för att bemanningsskalan skulle verka hämmande på utvecklingen kunna anses avlägsnad.

Vid bemanningsskalans anordnande måste enligt sakens natur den största hänsyn tagas till rederinäringens bärkraft och till bemanningsförhållandena i övriga sjöfartsidkande länder. Där så sker, bör någon fara icke förefinnas för att rederinäringens ställning genom införandet av en bemanningsskala skulle försämrast. Såsom redan skeppstjänstkommitterade framhållit, kan det tvärtom ur konkurrenssynpunkt endast vara förmånligt, att samtliga redare i landet måste hava enahanda bemanning å likadana fartyg på samma trader, och i den internationella konkurrensen torde en väl avvägd bemanningsskala icke kunna vara den svenska rederinäringen till men.

De mångahanda hänsyn, som vid bemanningsskalans anordnande måste beaktas, låta det framstå såsom ofrånkomligt, att bemanningsskalan bygges på i allo fullständiga och aktuella sakuppgifter. Den utredning, som skeppstjänstkommitterade verkställt, ligger flera år tillbaka i tiden, och de uppgifter från de senaste åren, som utskottet kunnat inhämta, äga ej den fullständighet, som skulle erfordras för en detaljgranskning av de av motionärerna framlagda förslagen. Vad dessa förslag beträffar, kan även ifrågasättas, om ej de däri meddelade, delvis mycket detaljerade och komplicerade bestämmelserna i ett eller annat avseende kunna förenklas. Utskottet anser därför, att en överarbetning av skeppstjänstkommitterades förslag bör verkställas, innan riksdagen tager ståndpunkt till bemanningsskalans närmare utformning och därmed sammanhängande detaljfrågor.»

På grund av vad sålunda anförts hemställde utskottet, att riksdagen måtte i anledning av förevarande motioner i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville taga frågan om fastställandet av en bemanningsskala under förnyat övervägande samt, efter verkställd överarbetning av skeppstjänstkommitterades förslag och sedan riksdagen beretts tillfälle att däröver avgiva yttrande, fastställa de bestämmelser, som i ifrågavarande hänseende kunde finnas lämpliga.

Mot detta utlåtande reserverade sig fem av utskottets ledamöter för avslag å motionerna samt en ledamot utan angivet yrkande.

Utskottets hemställan bifölls av andra kammaren med 92 röster mot 80 men avslogs av första kammaren med 69 röster mot 39, i följd varav frågan förfallit.

De med förevarande motion framlagda förslagen till lagar angående fartygs bemanning och angående läkarintyg för sjöfolk överensstämman med de av 1924 års riksdag till behandling förbehådda förslagen med jämkningar allenast i vad angår vissa tidsbestämningar för ikraftträdandet av den föreslagna lagen angående fartygs bemanning. Då utskottet beträffande den i motionen behandlade frågan alltjämt intager den ståndpunkt, som kommit till uttryck i första lagutskottets vid nämnda riksdag avgivna utlåtande i anledning av de då väckta motionerna i samma ämne, får utskottet hemställa,

Utskottet.

att riksdagen måtte i anledning av förevarande motion i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville taga frågan om fastställandet av en bemanningsskala under förnyat övervägande samt, efter verkställd överarbetning av skeppstjänstkommitterades förslag och sedan riksdagen beretts tillfälle att däröver avgiva yttrande, fastställa de bestämmelser, som i ifrågavarande hänseende kunna finnas lämpliga.

Stockholm den 16 mars 1926.

På första lagutskottets vägnar:

A. ÅKERMAN.

Vid detta ärendes behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar Åkerman, Hederstierna, Klefbeck, Edw. Larson, Sandegård*, J. O. Karlsson* och Fehr*;

från andra kammaren: herrar Lindqvist i Halmstad, Leo, Jansson i Edsbäcken, Nilsson i Antnäs, Karlsson i Vätö och Johanson i Huskvarna samt fru Östlund.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservationer:

dels av herr Hederstierna, som anfört:

»Då motioner i förevarande ämne väcktes vid 1924 års riksdag och av första lagutskottet tillstyrktes, hemställde jag, att samma motioner icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda, och åberopade jag därvid de skäl, som anförts av chefen för handelsdepartementet i hans anförande uti detta ämne till statsrådsprotokollet den 26 oktober 1923.

Denne anförde därvid, bland annat, att det synnerligen omfattande lagstiftningsarbete, som på sjöfartens område utförts, inneburit en mångfald nya, i vissa avseenden ytterst detaljerade bestämmelser av reglerande natur, varigenom sjöfartsnäringen pålagts inskränkningar och bördor av understundom mycket kännbar beskaffenhet. Sjöfartens internationella karaktär påkallade vidare den största varsamhet i lagstiftningsarbetet, så att icke åligganden och band pålades sjöfartsnäringen, vilka gjorde dess i och för sig ömtåliga ställning i den internationella konkurrensen, särskilt under nu rådande ovissa konjunkturförhållanden, än svårare. Förändringar och nyheter i lagstiftningen kunde här medföra stora vanskligheter. Endast lagstiftningsförslag, som vore oundgängligen nödiga och av oomtvistlig nytta, syntes därför böra ifrågakomma till genomförande. På av departementschefen anförda skäl fann han, att våra bemanningsförhållanden måste anses vara av den beskaffenhet, att ytterligare lagstiftning i detta ämne knappast torde hava någon mera angelägen praktisk uppgift att fylla. Då det syntes honom, att ytterligare bemanningsbestämmelser utöver redan gällande varken vore behövliga eller nyttiga, kunde han icke biträda väckt förslag i detta avseende.

Då dessa av departementschefen anförda skäl synas gälla allt fortfarande, får jag hemställa,

att förevarande motion icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.»

dels av herrar *Edw. Larson, Fehr* och *Jansson* i Edsbäcken, vilka ansett, att utskottets utlåtande bort erhålla följande lydelse:

»I en — — — frågan förfallit.

Det synes utskottet icke nödigt att för närvarande genom särskild skrivelse erinra Kungl. Maj:t därom, att det ankommer på Kungl. Maj:t att, i mån så finnes lämpligt, ånyo ägna uppmärksamhet åt frågan om vidare beredning av det i skeppstjänstkommitterades förslag berörda ärendet; och får utskottet därför hemställa,

Utskottet.

att förevarande motion icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.»

dels av herrar *Nilsson* i Antnäs och *Johanson* i Huskvarna, vilka yttrat:

»Då den i föreliggande motion omhandlade frågan var föremål för prövning vid 1924 års riksdag, innebar första lagutskottets i utlåtande nr 26 i anledning av de då väckta motionerna i samma ämne framlagda förslag, att riksdagen redan då skulle binda sig genom ett uttalande för införande av bemanningsskalor. Utskottet framhöll emellertid samtidigt, att det framstode såsom ofrånkomligt, att bemanningsskalan byggdes på i allo fullständiga och aktuella sakuppgifter, vilka uppgifter icke då föreläge, samt att de då framförda förslagen till bemanningsskala innehölle mycket detaljerade och komplicerade bestämmelser, vilka man, enligt vad utskottet ifrågasatte, borde söka förenkla. Med anledning härav föreslog utskottet, att en överarbetning av skeppstjänstkommitterades förslag borde äga rum. Utskottet förklarar sig nu beträffande den i motionen behandlade frågan alltjämt intaga den ståndpunkt, som kommit till uttryck i nämnda utlåtande, och utskottets förslag är av samma innebörd som det år 1924 avgivna. Då bemanningsskalor ej heller i förevarande sammanhang föreligga av sådant innehåll, att de kunnat av utskottet förordas, synes riktigast vara, att riksdagen ej nu binder sig till införandet av bemanningsskalor och ej nu bestämmer sin ståndpunkt i fråga om en så viktig del i en eventuell lagstiftning i ärendet.

På grund av vad sålunda anförts hava vi ansett, att utskottet bort hemställa,

att förevarande motion icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.»

dels ock av fru *Östlund*.